

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 16.4.2012 r.
COM(2012) 174 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Śródkresowa ocena Europejskiego Programu Badań Metrologicznych – EMRP

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Śródkresowa ocena Europejskiego Programu Badań Metrologicznych – EMRP

1. KONTEKST I ZARYS EMRP

Decyzją z dnia 16 września 2009 r. Parlamentu Europejskiego i Rady UE podjęła decyzję o uczestnictwie we wspólnym programie badawczym pod nazwą „Europejski Program Badań Metrologicznych” – EMRP¹, z wkładem w wysokości do 200 mln EUR na lata 2009-2017, równoważnym wkładom 22 uczestniczących państw². Wspomniana powyżej decyzja (zwana dalej „decyzją EMRP”) opiera się na art. 185 TFUE (wcześniej art. 169 Traktatu WE), który przy wdrożeniu wieloletniego programu ramowego umożliwia koordynowanie krajowych programów badawczych poprzez dobrowolny proces integracji między uczestniczącymi państwami, obejmującej integrację naukową i finansową oraz w zakresie zarządzania. Wspólna realizacja krajowych programów badawczych wymaga ustanowienia lub istnienia specjalnej jednostki ds. realizacji. Uczestniczące państwa wspólnie zaproponowały by specjalną jednostką ds. realizacji w celu wdrażania EMRP został EURAMET e.V.³. Specjalna jednostka ds. realizacji powinna otrzymać wsparcie finansowe Unii oraz zapewnić skuteczne wykonanie EMRP.

Podstawowa działalność w ramach EMRP polega na finansowaniu projektów ponadnarodowych obejmujących wielu partnerów i dotyczących badań, rozwoju technologicznego, szkoleń oraz upowszechniania wiedzy („projekty EMRP”). W związku z koncentracją potencjału w dziedzinie metrologii główna część projektów EMRP jest realizowana przez krajowe instytuty metrologiczne oraz instytucje desygnowane (a mianowicie specjalistyczne instytucje odpowiedzialne za określone krajowe wzorce i usługi powiązane, które nie wchodzą w zakres działalności krajowych instytutów metrologicznych) z uczestniczących państw. W celu zwiększenia i zróżnicowania zdolności w dziedzinie metrologii EMRP finansuje również programy grantów dla naukowców, które stanowią uzupełnienie projektów EMRP.

W decyzji EMRP Parlament i Rada przypomnieli, że metrologia jest interdyscyplinarną dziedziną nauki stanowiącą niezbędny składnik nowoczesnego społeczeństwa opartego na wiedzy. Miarodajne i porównywalne wzorce jednostek miar oraz właściwe, poddane walidacji metody pomiarowe i badawcze leżą u podstaw rozwoju nauki oraz innowacji technologicznych, a tym samym mają znaczący wpływ na gospodarkę i jakość życia w Europie.

¹ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 912/2009/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie udziału Wspólnoty w Europejskim Programie Badawczo-Rozwojowym w dziedzinie Metrologii, podjętym przez kilka państw członkowskich (Dz.U. L257 z 30.9.2009, s. 12).

² Belgia, Republika Czeska, Dania, Niemcy, Estonia, Hiszpania, Francja, Włochy, Węgry, Niderlandy, Austria, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Słowacja, Finlandia, Szwecja oraz Zjednoczone Królestwo, jak również Norwegia, Szwajcaria i Turcja.

³ stowarzyszenie nienastawione na osiągnięcie zysku na mocy prawa niemieckiego

W swoim komunikacie w sprawie inicjatywy przewodniej „Unia innowacji”⁴ przyjętego w kontekście unijnej strategii wzrostu „Europa 2020”⁵, Komisja podkreśliła znaczenie inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego dla obywateli, z celami i działaniami na poziomie UE oraz na poziomach krajowych. Centralnym punktem unijnej strategii są wszelkie starania na rzecz przekształcenia Unii Europejskiej w Unię innowacji.

Koncepcja partnerstwa w dziedzinie europejskich badań i innowacji w celu połączenia sił, dokonania przełomów i zmierzania się z wyzwaniami społecznymi została niedawno przedstawiona w komunikacie Komisji⁶ do Rady i Parlamentu Europejskiego. Rada uznała w swoich konkluzjach⁷, że partnerstwo może ułatwić najbardziej optymalne wykorzystanie zasobów i w związku z tym sprzyjać pełnemu wykorzystaniu potencjału intelektualnego Europy oraz przyczyniać się do integracji europejskiej przestrzeni badawczej (EPB), jak również ograniczać niepotrzebne powielanie. Partnerstwo łączy europejskie i krajowe podmioty w celu osiągnięcia masy krytycznej oraz wypracowania wspólnych wizji i programów strategicznych dzięki elastyczności, skali i zakresowi. W ten sam sposób EMRP ustanowił silne partnerstwo między 22 uczestniczącymi państwami począwszy od roku 2009.

Zgodnie z decyzją EMRP trzy lata po rozpoczęciu EMRP Komisja powinna przeprowadzić śródkresową ocenę EMRP z pomocą niezależnych ekspertów. Ocena ta obejmuje postęp w realizacji celów, jak również zalecenia dotyczące EMRP w zakresie najważniejszych sposobów dalszego pogłębiania integracji, poprawy jakości i skuteczności realizacji, w tym integracji naukowej, integracji zarządzania i integracji finansowej oraz kwestię, czy poziom wkładu finansowego uczestniczących państw jest odpowiedni w świetle potencjalnego zapotrzebowania zgłoszonego przez ich różne krajowe środowiska naukowe.

Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wnioski z tej oceny wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Przy sporządzaniu tej oceny Komisję wspierał panel ekspertów, który przedstawiał swoje spostrzeżenia i wydał sprawozdanie z oceny śródkresowej (zwane dalej „sprawozdaniem”), które prezentuje dogłębną analizę postępów w realizacji EMRP w odniesieniu do początkowo założonych celów, a także zalecenia dotyczące najbardziej odpowiednich sposobów dalszego wzmocnienia integracji oraz podniesienia jakości i skuteczności tej inicjatywy.

Niniejsze sprawozdanie zawiera opinię Komisji na temat głównych zaleceń wyrażonych przez ekspertów w sprawozdaniu⁸.

⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Projekt przewodni strategii »Europa 2020« Unia innowacji” COM(2010)546 wersja ostateczna

⁵ Komunikat Komisji z dnia 3 marca 2010 r. „Europa 2020; Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, COM(2010) 2020 wersja ostateczna.

⁶ COM (2011) 572 wersja ostateczna; Partnerstwo na rzecz badań naukowych i innowacji

⁷ Rada Unii Europejskiej, Bruksela 8 grudnia 2011 r. 18349/11 RECH

⁸ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

2. ŚRÓDOKRESOWA OCENA NIEZALEŻNEJ GRUPY EKSPERTÓW: SPOSTRZEŻENIA KOMISJI

Sprawozdanie grupy obejmuje wszystkie istotne aspekty zgodnie z wymaganiami określonymi w decyzji EMRP i przedstawia szereg istotnych faktów, uwag i zaleceń. Komisja uważa, że całe sprawozdanie jest integralną częścią procesu dokonywania oceny śródkresowej. Komisja będzie zatem w kolejnych podpunktach niniejszego rozdziału odnosić się do najbardziej istotnych ustaleń/zaleceń dotyczących EMRP i odpowiednio wyrażać swoje opinie.

2.1 Jakość i skuteczność realizacji

Przy przekazywaniu realizacji EMRP desygnowanej jednostce ds. realizacji (DIS) Komisja uwzględniła przepisy art. 185 TFUE i zasady dotyczące pośredniego zarządzania scentralizowanego zgodnie z rozporządzeniem finansowym. Jako DIS wybrane zostało EURAMET e.V., którego struktura zarządzania okazała się skuteczna i wysokiej jakości do celów realizacji EMRP. Biorąc pod uwagę nie tylko operacyjny potencjał EMRP, lecz również jego znaczenie naukowe, panel zauważył, że większa rozpoznawalność EMRP poza środowiskiem związanym z metrologią byłaby korzystna dla szerszego kręgu zainteresowanych stron i ogółu społeczeństwa.

Komisja z zadowoleniem przyjmuje duże zaangażowanie i profesjonalne zarządzanie EURAMET e.V. oraz komitetu EMRP przy realizacji EMRP w pierwszych trzech latach od 2009 r. i zachęca wszelkie właściwe podmioty związane z realizacją EMRP do ciągłej poprawy jakości wdrażania i rozpoznawalności programu.

Komisja popiera zalecenia panelu dotyczące ustanowienia kluczowego wskaźnika skuteczności działania (KPI) w odniesieniu do czasu oczekiwania na kontrakt i ustalenia celów w zakresie poprawy, aby rozpocząć wszystkie projekty jak najszybciej po ich wybraniu.

2.2 Wkład finansowy uczestniczących państw

- (1) Decyzja EMRP uzależniła wkład Unii od oficjalnego zobowiązania każdego z uczestniczących państw do wniesienia swojego wkładu w finansowanie EMRP oraz od rzeczywistej wypłaty wsparcia finansowego beneficjentom. Całkowite krajowe zobowiązanie wszystkich 22 uczestniczących państw zostało ustalone na co najmniej 200 mln euro, w tym 10 % w gotówce głównie na pokrycie wszystkich kosztów bieżących (maksymalnie 16 mln EUR) związanych z zarządzaniem EMRP, a pozostała część na zasilenie programów grantów. Ponadto EURAMET dostarczyło dowody na przedstawienie Komisji odpowiednich gwarancji finansowych przez uczestniczące państwa, zgodnie z art. 8 decyzji. Kwoty gwarantowane przez uczestniczące państwa są obliczane według ustalonego z góry klucza przydziału na poszczególne uczestniczące państwa. Gwarancje zostały ustanowione za pomocą oświadczeń gwarancyjnych lub oświadczeń o zobowiązaniach przedstawionych przez państwa uczestniczące lub przez ich krajowe instytuty metrologiczne w stosunku do Komisji.
- (2) Do chwili obecnej wszystkie wkłady finansowe ze strony uczestniczących państw były respektowane przy pełnym poszanowaniu procedur określonych w odniesieniu do

realizacji EMRP. Wkłady krajowe na wybrane projekty zostały dokonane przy pełnym poszanowaniu wszystkich uzgodnionych procedur.

Komisja uznaje, że uczestniczące państwa dotrzymały swoich pierwotnych zobowiązań, określonych w decyzji EMRP i zgadza się z panelem, że EMRP osiągnął wysoki poziom integracji finansowej ze swoim modelem finansowania.

2.3 Integracja krajowych programów badań metrologicznych

Inicjatywa EMRP zmierza do ujednolicenia i integracji odpowiednich krajowych działań w dziedzinie badań metrologicznych w celu ustanowienia wspólnego programu badawczego zintegrowanego pod względem naukowym, finansowym i zarządzania.

Poziom integracji naukowej można uznać za duży sukces EMRP, lecz również za główną korzyść dla zaangażowanych krajowych programów metrologicznych. Podejście „Wielkie wyzwanie” (*Grand challenge*) propagowało szeroko zakrojoną międzydyscyplinarną współpracę między krajowymi programami badań metrologicznych. Mimo iż osoby trzecie są do pewnego stopnia zaangażowane w projekty EMRP, ich zaangażowanie i wpływ na programowanie wydają się w niektórych przypadkach ograniczone i mogłyby zostać zwiększone w obszarach o silnym charakterze wielodyscyplinarnym. Chociaż wydaje się właściwe, aby głównym celem EMRP był rozwój i wzmacnianie kompetencji i możliwości krajowej metrologii lub wyspecjalizowanych instytucji, zdaniem panelu eksperci będący osobami trzecimi mogą wnieść wartość dodaną dla tego wyspecjalizowanego środowiska. Ponadto zaangażowanie szerszego środowiska naukowego mogłyby zostać jeszcze wzmocnione w niektórych obszarach wykraczających poza typowe kwestie badań metrologicznych.

Uzgadniając wspólnie potencjalne tematy prac badawczych w odniesieniu do każdego zaproszenia do składania wniosków oraz podejmując decyzje, które tematy zostaną wybrane do dalszych rozważań, komitet EMRP jest instancją, która wypracowuje wspólną strategiczną wizję priorytetów dla badań metrologicznych w całej Europie. Panel podkreślił, że tematy badań naukowych w ramach EMRP zostały dobrze wybrane, EMRP jest ogólnie rozpoznawalny i pozwala uniknąć bardzo kosztownego powielania prac. Szacuje się, że 50 % inwestycji krajowych jest obecnie koordynowane w ramach zakresu i tematów EMRP, z czego wynika, że urzeczywistnia się istotna integracja naukowa kluczowego finansowania krajowego.

Jednakże różnica między dużymi i małymi uczestnikami w zakresie środków wyasygnowanych na EMRP jest znaczna, jak zostało to uzgodnione w decyzji. W związku z tym kompetencje naukowe i istniejące infrastruktury badawcze są w dużym stopniu rozbieżne, co sprawia, że pełna integracja naukowa między wszystkimi 22 uczestniczącymi państwami jest czasem trudna. Główną barierą dla małych i rozwijających się krajowych instytutów metrologicznych są ich ograniczone możliwości uczestnictwa z udziałem ekspertów w projektach EMRP oraz ograniczone zasoby finansowe. Panel jest zdania, iż stwarza to duże ryzyko, że istniejące luki w zakresie kompetencji i możliwości między dużymi, znanymi instytutami metrologicznymi, a małymi, rozwijającymi się instytutami metrologicznymi będą się pogłębiać zamiast zmniejszać.

Komisja podziela zdanie panelu, że różnice w zasobach między uczestniczącymi państwami wydają się zwiększać w niektórych przypadkach i zgadza się z opinią panelu, że system przyznawania grantów dla naukowców mógłby być skuteczniej wykorzystywany do dalszego

zwiększania możliwości państw posiadających ograniczone zasoby badawcze w dziedzinie metrologii. Komisja w pełni popiera zalecenie panelu dotyczące zbadania stopnia elastyczności, który mogłyby zostać zastosowany do zarządzania grantami wspierającymi mobilność naukowców w celu przezwyciężenia bariery związanej ze zmianą miejsca zamieszkania.

Integracja zarządzania została osiągnięta w ramach EURAMET e.V., które okazało się dobrze funkcjonującą profesjonalną organizacją. Tam gdzie jest to konieczne, wprowadzone zostały zmiany i nadal są one wprowadzane, aby EMRP mógł zostać uznany za skutecznie realizowany. Obecna struktura zarządzania jest uważana za zarówno skuteczną, jak i zintegrowaną.

Niemniej jednak panel dostrzegł konieczność dokładniejszego zbadania sposobów ograniczenia i uproszczenia zbędnych procedur biurokratycznych. Obciążenie administracyjne dla koordynatorów i uczestników projektów jest uważane za duże, a realizacja projektów może być opóźniona z powodu trudności związanych z umowami o dotacje. Wzór umowy o granty dla naukowców został poprawiony w 2011 r. i od 2012 r. obejmuje wyłącznie istotne aspekty grantu. Pomimo tych ulepszeń, panel stwierdził, że utrzymuje się opinia, iż system przyznawania dotacji dla naukowców nie działa dobrze i należałoby go ponownie przemyśleć.

Innym problemem zgłaszanym przez wielu członków komitetu EMRP oraz przez panel jest konieczność posiadania odpowiednich i kompetentnych koordynatorów projektów, którzy będą rozpoczynali projekty tak szybko, jak to możliwe po podjęciu decyzji o wyborze. Panel doszedł do wniosku, że istnieje ogólny brak kwalifikacji zawodowych w zarządzaniu złożonymi międzynarodowymi projektami badawczymi.

Komisja zgadza się zatem z panelem co do potrzeby dalszej harmonizacji procedur zarządzania i zachęca EURAMET e.V. do opracowania szkolenia w zakresie zarządzania europejskimi projektami badawczymi dla koordynatorów projektów i potencjalnych partnerów projektów.

Integracja finansowa EMRP jest na wysokim poziomie i panel doszedł do wniosku, że dalsza integracja finansowa byłaby trudna do osiągnięcia ze względu na charakter blokowego finansowania instytutów krajowych, które odpowiada krajowym zobowiązaniom uczestniczących państw. EMRP stosuje system „wirtualnej wspólnej puli” połączony z odpowiednim rezerwowym mechanizmem finansowania, który umożliwia finansowanie projektów odpowiadające systemowi „rzeczywistej wspólnej puli”. Zarządzanie EMRP i jego wysoka integracja finansowa gwarantują, że środki finansowe dostępne na każde zaproszenie zawsze odpowiadają zapotrzebowaniu wnioskodawców. W ten sposób porządek list rankingowych przygotowanych w wyniku niezależnych ocen przeprowadzonych na poziomie centralnym w odniesieniu do wszystkich trzech zaproszeń był w pełni i bez żadnych wyjątków przestrzegany.

2.4 Postępy w osiągnięciu celów

Aby przeanalizować postępy w osiąganiu celów EMRP, panel wrócił do przeprowadzanej oceny skutków *ex ante*⁹, która zawierała zarys ogólnych celów politycznych, celów szczegółowych oraz celów operacyjnych EMRP.

W odniesieniu do ogólnych celów politycznych panel stwierdził, że EMRP osiągnął znaczne postępy w zakresie swobodnego przepływu wiedzy w europejskiej przestrzeni badawczej. Udało się osiągnąć ścisłą współpracę między głównymi podmiotami zaangażowanymi w badania naukowe w tej dziedzinie w celu wspierania rozwoju wiedzy i wzrostu gospodarczego mających sprzyjać konkurencyjności Europy w skali światowej. Częściowe skoncentrowanie się na wielkich wyzwaniach związanych z energią, środowiskiem i zdrowiem umożliwia bardziej interdyscyplinarną współpracę w środowisku metrologicznym w celu uwzględnienia potrzeb społecznych. Panel stwierdził, że EMRP przyczynia się do realizacji europejskiej przestrzeni badawczej poprzez realizację prawdziwej „europejskiej przestrzeni badawczej w dziedzinie metrologii” (MERA).

Jeżeli chodzi o cele szczegółowe, panel podkreśla efekt strukturyzacji w odniesieniu do integracji finansowej, co miało miejsce już w pierwszych latach realizacji EMRP. Zaobserwowano również inny użyteczny efekt strukturyzacji, który uwidacznia się poprzez skomplikowany proces wyznaczania priorytetów dla wspólnych zaproszeń do składania wniosków, co wydaje się wpływać na określanie priorytetów krajowych w niektórych państwach. Efekt strukturyzacji i scalanie są zdecydowanie większe w krajach, w których funkcjonuje scentralizowany system metrologiczny. Jest zbyt wcześnie, by oceniać te efekty strukturyzacji dla przemysłu, społeczeństwa i wykorzystania nowych technologii, ale panel wydaje się przekonany, że został osiągnięty poziom masy krytycznej, który nie byłby możliwy bez EMRP.

Cele operacyjne EMRP obejmują zagadnienia związane z wielkimi wyzwaniami, budowaniem potencjału, otwartym dostępem do infrastruktury, intensyfikacją współpracy z szerszymi kręgami naukowymi, modernizacją, mobilnością młodych naukowców, lepszą koordynacją spraw międzynarodowych, wspieraniem regulacji i norm oraz wspieraniem przemysłu i wzrostu gospodarczego. Zgodnie z decyzją EMRP oczekuje się, że powyższe cele operacyjne zostaną osiągnięte poprzez następujące działania:

- a) mobilizowanie doskonałości w dziedzinie badań metrologicznych – tworzenie konkurencyjnych wspólnych projektów badawczych (zwanym dalej „projektami EMRP”) wykorzystujących dostateczną masę krytyczną sieci krajowych instytutów metrologicznych oraz wyznaczonych instytutów z uczestniczących państw w celu rozwiązania najważniejszych europejskich problemów w zakresie metrologii;
- b) zapewnianie otwartości systemu na najwyższej klasy badania naukowe – zwiększanie udziału szerszego europejskiego środowiska naukowego dzięki grantom dla naukowców;
- c) budowanie potencjału – zwiększanie zdolności europejskiego środowiska naukowego zajmującego się metrologią poprzez granty wspierające mobilność naukowców przyznawane krajom członkowskim EURAMET, których zdolności badawcze w dziedzinie metrologii są ograniczone.

⁹ SEC (2008) 2949 sprawozdanie z oceny skutków

Panel podkreślił z ogromną satysfakcją, że udało się zmobilizować doskonałość w dziedzinie badań metrologicznych w europejskim środowisku związanym z metrologią. Zdaniem panelu należy pogratulować EURAMET e.V. oraz Komitetowi EMRP z powodu ułatwienia koordynacji naukowej. Panel zachęca do ewentualnego wprowadzenia ulepszeń w procesie selekcji strategicznych tematów badawczych dla każdego zaproszenia do składania wniosków, co mogłoby w jeszcze większym zakresie przyczynić się do otwarcia EMRP na wszystkie istotne potrzeby zainteresowanych stron. Takie podejście mogłoby pozwolić na lepsze wykorzystywanie wyników na poziomie przemysłu oraz na poziomie regulacyjnym i uzasadniać rozszerzenie istniejących zdolności badawczych w dziedzinie metrologii w instytutach krajowych i poza nimi.

Komisja popiera zalecenie panelu i zachęca EURAMET e. V. do zbadania potencjalnej wartości dodanej zorganizowania warsztatów dla zainteresowanych stron w celu określenia priorytetów strategicznych tematów badawczych, w szczególności w odniesieniu zaproszeń dotyczących wielkich wyzwań, w przypadku których korzystne byłoby bardziej otwarte podejście.

Ponadto Komisja zgadza się z zaleceniem panelu, że w przypadku niektórych tematów badawczych kryterium szybkiego wykorzystania wyników w Europie powinno mieć przyznaną większą wagę.

Choć cel polegający na zmobilizowaniu doskonałości w samym środowisku związanym z metrologią został w znacznym stopniu zrealizowany, otwarcie systemu na najwyższej klasy badania naukowe jest jak dotąd ograniczone. Panel wskazał, że na zewnątrz EMRP jest wyraźnie postrzegany jako stosunkowo zamknięty dla szerszego europejskiego środowiska naukowego.

Zgodnie z zaleceniami panelu Komisja zachęca zatem EURAMET e.V. do zbadania możliwości sposobów lepszego wykorzystania programów grantów dla wzmacniania więzi z najlepszymi ośrodkami doskonałości w całej Europie.

W swojej dalszej analizie panel podsumowuje na koniec, że EMRP nie przynosi oczekiwanych efektów w zakresie budowania potencjału w krajach posiadających ograniczone zdolności badawcze w dziedzinie metrologii lub w ogóle niedysponujących takimi zdolnościami. Chociaż niektóre kraje skorzystały z programu, aby zbudować potencjał w strategicznych obszarach zainteresowania, przepaść w zakresie potencjału między nimi a najbardziej zaawansowanymi pod kątem badań krajach wydaje się zwiększać.

Należy również zauważyć, że mechanizmy związane z otwieraniem systemu na najlepszą wiedzę naukową i budowanie potencjału w istniejącym EMRP zostały przede wszystkim oparte na systemie przyznawania grantów w ramach EMRP. Wydaje się, że możliwości finansowe samego systemu grantów nie stanowią głównej przeszkody. Panel przypomniał, że według koncepcji przedstawionej w decyzji EMRP obecny EMRP jest programem badań dążącym do promowania doskonałości naukowej za pomocą specjalnych procesów operacyjnych i instrumentów finansowych i nie może on dodatkowo służyć do wspierania skomplikowanego procesu budowania potencjału. W tym kontekście panel wydał interesujące i ważne zalecenia dotyczące potencjalnej przyszłości EMRP w perspektywie długoterminowej.

Komisja podziela poglądy panelu na temat postępów w realizacji celów zgodnie ze sprawozdaniem, a także w pełni popiera zalecenie korzystania z pomocy wyspecjalizowanych mediatorów w celu wspierania lepszej integracji krajów posiadających ograniczone możliwości badań metrologicznych, co pozwoliłoby zmniejszyć różnice w stosunku do bardziej zaawansowanych krajów.

2.5 Europejska wartość dodana EMRP

Panel wyraził silne przekonanie, że EMRP jest znakomitym wzorem, tego co można osiągnąć poprzez koordynację krajowych programów badawczych i rozwojowych opierających się na finansowaniu podstawowym. Panel podkreślił trzy konkretne aspekty EMRP mające znaczenie dla wniesienia znaczącej europejskiej wartości dodanej:

- EMRP dzięki masie krytycznej umożliwia zajmowanie się nawet skomplikowanymi, interdyscyplinarnymi tematami, takimi jak ważne wyzwania społeczne, co wykraczałoby poza możliwości pojedynczego kraju.
- EMRP gromadzi znaczne zasoby i łączy wysiłki badawcze w dziedzinie metrologii z 22 krajów. Panel szacuje, że około 50 % całkowitego finansowania przeznaczonego na metrologię w Europie jest obecnie koordynowane za pomocą EMRP, co – wraz z wkładem UE – wynosi 400 mln euro w ramach jednego wspólnego programu.
- Panel obserwuje „scalanie” wysiłków badawczych i stwierdza, że ulepszone planowanie i wdrażanie każdego wspólnego zaproszenia do składania wniosków (wspólne programowanie) pozwoliły na ograniczenie niepotrzebnego powielania działań.

W tym kontekście panel zachęca EURAMET e. V. do rozważenia, w jaki sposób można umożliwić przedsiębiorstwom europejskim szybkie wykorzystanie wyników projektu EMRP i proponuje poświęcenie większej uwagi działaniom związanym z innowacjami i transferem wiedzy w dłuższym okresie.

EMRP generuje również wartość dodaną zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym, sprzyjając wprowadzaniu uregulowań prawnych, takich jak uregulowania w zakresie ochrony środowiska, np. europejska ramowa dyrektywa wodna. Panel przypomina, że rozwój i określanie metrologicznych aspektów takich przepisów są przykładami sytuacji, w których środowisko badawcze zajmujące się metrologią współpracujące pod auspicjami EMRP i EURAMET e.V. powinno odgrywać wiodącą rolę w tworzeniu podwalin nowych metod pomiarowych. Panel jest zdania, że wymaga to intensywnych działań prognostycznych oraz wczesnego zaangażowania decydentów i organów regulacyjnych na poziomie krajowym i europejskim. Tylko jeżeli ten poziom współpracy zostanie osiągnięty, EMRP będzie w stanie w pełni wykorzystać swój potencjał wspierania polityki Unii.

Na podstawie zalecenia panelu Komisja zachęca EURAMET e.V. do zbadania możliwości zorganizowania warsztatów na temat prognozowania z ministerstwami/agencjami zajmującymi się regulacją oraz odpowiednimi dyrekcjami generalnymi Komisji.

Oprócz określenia ewentualnych działań prognostycznych w kwestiach regulacyjnych, panel stwierdził, że aspekty metrologiczne „nowych technologii” to dziedzina, w której środowisko metrologiczne może wspierać rozwój nowo powstających sektorów, w przypadku których istnieje potrzeba opracowania nowych lub bardziej dokładnych metodologii pomiaru. „Nowe technologie” wydają się zatem obszarem, w którym powinna odbywać się bardziej

intensywna współpraca z szerszym środowiskiem badawczym, bezpośrednio w ramach projektów EMRP, ale także potencjalnie dzięki koordynacji z podmiotami i projektami uzupełniającymi 7PR.

Komisja przychylnie przyjmuje zalecenie panelu, aby zbadać potencjalną wartość dodaną wynikającą ze stworzenia zachęt mających na celu wzmocnienie pozytywnego współoddziaływania między uzupełniającymi się podmiotami i projektami EMRP i 7PR.

2.6 Przyszły rozwój EMRP poza 7PR oraz doświadczenia i wnioski w odniesieniu do przyszłych wspólnych programów ujęciu ogólnym

Panel jest zdania, że oprócz możliwych wymienionych powyżej ulepszeń w odniesieniu do bieżącego EMRP, istnieje także szereg wniosków, które można zastosować wobec przyszłych wspólnych programów w ogóle. Niektóre z tych wniosków mają charakter ogólny, inne odnoszą się konkretnie do sytuacji europejskiego środowiska związanego z metrologią – na przykład częstego korzystania z krajowego finansowania instytucjonalnego lub blokowego.

Komisja z zadowoleniem przyjmuje, nie uprzedzając jednak jakichkolwiek decyzji odnoszących się do przyszłości EMRP poza 7PR, podjętą przez panel inicjatywę dotyczącą zalecenia jedenastu możliwych zagadnień do uwzględnienia w ramach wszelkich przyszłych inicjatyw, które powinny umożliwić EURAMET e.V. wzmocnienie integracji na poziomie europejskim.

W odniesieniu do wniosków dotyczących przyszłych wspólnych programów, panel wyraził opinię, że EMRP mógłby w niektórych przypadkach być przykładem dla wspólnego planowania działań lub innych inicjatyw, w przypadku gdy korzystałyby one z art. 185 TFUE w odniesieniu do realizacji wspólnego programu. Panel stwierdził, że jeszcze nie wszystkie zainteresowane państwa członkowskie mogą mieć funkcjonujące programy odpowiednie do zintegrowania w ramach wspólnego programu lub programy te nie są wystarczająco elastyczne, aby można było to zrobić. Należy uwzględnić, że w większości państw UE, ograniczone finansowanie na zasadach konkurencji jest dostępne dla koordynacji na szczeblu europejskim.

W opinii panelu ekspertów szczególnie trudno jest osiągnąć integrację finansową w ramach inicjatyw opartych na art. 185, a EMRP jest wzorem sposobu, w jaki „wirtualna wspólna pula” opierająca się na wkładach rzeczowych umożliwia osiągnięcie bardzo wysokiego poziomu integracji finansowej.

Komisja z zadowoleniem przyjmuje wnioski panelu dotyczące przyszłych wspólnych programów i będzie kontynuować działania koordynacyjne między różnymi bieżącymi inicjatywami na podstawie art. 185, w celu wyciągnięcia wniosków na przyszłość dotyczących zapewniania wsparcia dla potencjalnych partnerstw publiczno-prywatnych w ramach Horyzontu 2020.

3. PODSUMOWANIE

EMRP, rozpoczęty w 2009 r. jako wspólny program badawczy między 22 uczestniczącymi państwami realizowany przez EURAMET e.V., osiągnął dojrzałość na poziomie działalności operacyjnej. Integracja między uczestniczącymi w nim programami krajowymi uważana jest za wysoką. Komisja będzie zatem nadal wspomagać obecny program, jak przewidziano w decyzji EMRP.

Po trzech latach od jego rozpoczęcia EMRP osiąga dobre wyniki w odniesieniu do większości swoich początkowych celów operacyjnych, co dotyczy prawie 85 % zasobów EMRP, a mianowicie mobilizowania doskonałości w dziedzinie badań metrologicznych. Istnieją jednak znaczne luki pomiędzy oczekiwaniami a rzeczywistością w odniesieniu do trzech jakościowych wskaźników wpływu: budowania potencjału, interakcji z szerszymi kręgami naukowymi i mobilności.

EURAMET e.V. oraz Komitet EMRP, jako najwyższe instancje zarządzające EMRP zachęca się do poczynienia wszelkich niezbędnych starań w celu poprawy tej sytuacji w pozostałym okresie realizacji programu. Mimo że nie uznaje się za konieczne wprowadzania żadnych zmian do pierwotnej decyzji, EURAMET e. powinno wdrożyć powyższe zalecenia panelu , jak również wszelkie dodatkowe środki, które członkowie EURAMET mogą uznać za przydatne lub niezbędne do wzmocnienia budowania potencjału, interakcji z szerszymi kręgami naukowymi i mobilności w ramach EMRP.

Na koniec Komisja będzie w najbliższych latach otwarta na rozpoczęcie wstępnych dyskusji z EURAMET e.V. na temat ewentualnych działań następczych w odniesieniu do bieżącego EMRP w kontekście następnego okresu programowania, bez uszczerbku dla ostatecznej decyzji w sprawie Horyzontu 2020 oraz wieloletnich ram finansowych UE i biorąc pod uwagę szeroko rozumiany kontekst polityczny strategii „Europa 2020”.